

FOSILNÍ MĚKKÝŠI DALŠÍCH SPRAŠOVÝCH PROFILŮ V DOLNÍM RAKOUSKU

FOSSIL MOLLUSCS FROM OTHERS LOWER AUSTRIAN LOESS SECTIONS

Jiří Kovanda

Quaternary, Loess sections, Fossil Molluscs

Článek navazuje na autorovo sdělení v předcházejícím ročníku Zpráv o geologických výzkumech za rok 1993 (str. 51-55). Také v roce 1994 byli vyhodnocováni měkkýši z dobře vyvinutých sprašových sérií a profilů, které byly zpracovávány při geologickém mapování kvartérních sedimentů. Vzorky pro paleomalakooanalýzu byly odebírány opět pouze jako orientační a to z poloh, v nichž byly schránky měkkýšů patrné při makroskopickém popisu jednotlivých poloh, tedy ne z horizontů, kde by se daly ulity předpokládat. Vzorky jsem si odebíral sám, většinou mi však byly předány ke zpracování P. Havlíčkem a O. Holáskem. Určené druhy měkkýšů odpovídaly, jak tomu obvykle u obdobných sérií bývá, především běžným společenstvům spraší, tj. z převážně chladných stepních biotopů, ale zjištěny byly i thanatocenózy z tzv. „přechodných období“, tj. z předělů mezi glaciály a interglaciály (příp. z interstadiálů); v několika případech byly vyplaveny i chudé reliktů pravých interglaciálů i fauny druhotně smíšené, tj. pleistocenní s několika přimíšenými druhy subrecentními. Tím paleomalakozoologický výzkum opět doplňuje souběžně prováděná studia paleopedologická (L. Smolíková) a poskytuje tak podklady pro srovnání nálezů z území Dolního Rakouska s obdobnými, podrobně zpracovanými lokalitami na území sousední jižní Moravy.

Běžná sprašová společenstva zastoupená střídavě druhy *Pupilla muscorum* (L.), *P. triplicata* (Stud.), *P. sterri* (Voith), *Helicopsis striata* (Müll.), *Succinea oblonga* Drap., *Trichia hispida* (L.), *T. sericea x plebeia* a *Clausilia dubia* Drap. byla zjištěna jednak v hlíně a ve výkopu sklepa na jz. okraji obce Stiefern, jednak ve sprašovém zářezu svahu nad nivou v Kamegg.

Chladnomilné sprašové malakofauny, tj. obohacené o druhy *Pupilla loessica* Lžk., *Vallonia tenuilabris* (Br.) a poddruh *Succinea oblonga elongata* Sndb. pocházejí z odkryvu sv. od Rosenburgu, z nejmladší spraše z odkryvu za stodolou ssz. od Oberplanku, dále z úvozu u Zöbingu [kde však vzorek obsahoval i druhotně přimíšené subrecentní druhy *Discus rotundatus* (Müll.), *Granaria frumentum* (Drap.), *Pupilla cf. alpicola* (Charp.) a *Ceciloides acicula* (Müll.)] a konečně z lokality Aumühle (z hloubky 2,4 - 3,0 m). *Columella columella* (Mart.) jako zástupce pleniglaciálních faun byla zjištěna ve společenstvu dalších i chladnomilných sprašových druhů pouze na paleolitické lokalitě Kamegg, kde však byly opět do thanatocenózy druhotně přimíšeny subrecentní druhy *Granaria frumentum* (Drap.), *Xerolenta obvia* (Menke), *Bradybaena fruticum* (Müll.) a *Truncatellina cylindrica* (Fér.).

Tzv. „přechodné fauny“ (sensu Ložek, 1964), charakterizující přechody mezi glaciály a interglaciály s druhy *Vallonia costata* (Müll.), *Chondrula tridens* (Müll.), *Cochlicopa lubrica* (Müll.), *Vallonia cf. excentrica* Sterki, *Euomphalia strigella* (Drap.) a s příslušníky čeledi *Limacidae* byly vyplaveny ze vzorků ve strži u Schönbergu am Kamp, Zöbing - úvozová cesta jv. od obce, z podloží třetí fosilní půdy sprašové stěny u Buchlergu a konečně z cihelny v Zellendorfu (z podloží B-horizontu spodní fosilní půdy - braunlehm - viz Smolíková v témže svazku Zpráv).

Relikty malakofaun teplých a vlhkých interglaciálních období pocházejí jednak ze Stiefern (z Ca-horizontu svrchní fosilní půdy v úvozu naproti poslednímu vinnému sklípku) s druhy *Discus cf. perspectivus* (Meg. v Mühl.), *Aegopinella* sp. a *Perforatella* sp., provázené *Bradybaena fruticum* (Müll.), *Euomphalia strigella* (Drap.) a *Trichia* sp., jednak z lokality Steifen - z Ca-horizontu spodní fosilní půdy, odkud byly sice získány zatím pouze *Perforatella* sp., *Bradybaena fruticum* (Müll.) a *Limacidae* sp., ale spolu s nimi i pecičky břestovce (*Celtis* sp.), dokládající jednoznačně interglaciální původ společenstva, vyššího stáří než Riss/Würm. Konečně je to již zmíněná cihelna v Zellendorfu. Vrcholně interglaciální *Aegopsis verticillus* (Lam.) spolu s „přechodnými druhy“ *Bradybaena fruticum* (Müll.), *Chondrula tridens* (Müll.) a s úlomkem ulity druhu *Pupilla cf. muscorum* (L.) pocházejí z těsného podloží B-horizontu svrchního braunlehm (viz. Smolíková v témže svazku).

Dodatkem byly rovněž odebrány vzorky z profilů ve Stillfriedu a.d. March. Vz. č. 1 pocházel z podloží parahnědozemě (Stillfriedu A), tj. z risské světlo okrové spraše s drobnými pseudomycelliemi. Oproti seznamu druhů měkkýšů, uvedenému v práci Bindera (1977) byly z této polohy zjištěny další dva zástupci - *Trichia sericea x plebeia* a destičky plže z čeledi *Limacidae*. Rovněž z dalšího vzorku - z okrově hnědé, silně vápnité spraše (bez pseudomycellií) v nadloží fosilní půdy tzv. Stillfriedu B (tj. ze spraše Würmu 3 - byla získána bohatá malakofauna. Navíc oproti Bindrovi (1977) byly z téže polohy vyplaveny ještě následující druhy: *Bradybaena fruticum* (Müll.), *Trichia sericea x plebeia*, *Vertigo alpestris* Alder a *Succinea oblonga elongata* Sndb. Hojně byl přítomen i vzácný a již Binderem (1977) zjištěný druh *Vertigo arctica* (Wall.), dnes uváděný nově jako *V. modesta* (Say). První fosilní nález tohoto druhu u nás učinil autor v roce 1949 z obdobného stratigrafického horizontu v Dolních Věstonicích.